

PRAKTISCHE DENKERS

over infra, geo, archeo en milieu

**Archeologisch bureauonderzoek Limmerpolder,
locatie 6, 29-1 en 29-2 te Akersloot,
gemeente Castricum (NH)**

opdrachtgever	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
datum	4 augustus 2021
auteur	G.J. de Roller
projectleider	V. Muijskens
projectnummer	20301197
versie	1.0
status	concept
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2021-84

**Protocol
4002**

MUG-projectnummer	20301197
Opdrachtgever	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard T: 072 582 82 82 E: -
MUG-publicatie	2021-84
Bevoegd gezag	Gemeente Castricum Beleidsmedewerker archeologie Postbus 1301 1900 BH Castricum T: 14 0251 E: info@castricum.nl
Adviseur bevoegd gezag	-
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoekmeldingsnummer	5101309100
Tekst	G.J. de Roller
Afbeeldingen	MUG Ingenieursbureau b.v., tenzij anders vermeld
Kaartmateriaal	Naam tekenaar
Redactie en autorisatie	T.N. Krol-Karsten
Status	concept
Datum	4 augustus 2021
ISSN	1875-5313

20 september 2021

Opmerking:

locatie 29 is niet correct weergegeven. In plaats van de duiker door het land naast Sluisweg 2 wordt een nieuwe inlaatduiker aangebracht in het verlengde van de sloot ten oosten van huisnr 2.

Het aanbrengen van deze inlaat vindt plaats zonder open ontgraving. Voorliggend archeologisch advies moet hier nog op aangepast worden

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	2
1.2 Ligging van de onderzoekslocaties	2
1.3 Ontwikkelingsplannen opdrachtgever	3
1.4 Objectgegevens	5
1.5 Doel van het onderzoek	6
1.6 Gemeentelijk beleid	6
2 Het bureauonderzoek	7
2.1 De opzet van het onderzoek	7
2.2 Huidige situatie	7
2.3 Aardwetenschappelijke situatie	7
2.4 Bekende archeologische waarden	12
2.5 Historische situatie en bouwhistorische waarden	15
2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	18
3 Conclusie en advies	19
3.1 Conclusie	19
3.2 Advies	19
Literatuur en bronnen	20

Samenvatting

MUG Ingenieursbureau b.v. adviseert om op alle drie de locaties een opgraving variant archeologische begeleiding toe te passen waarbij eventueel aanwezige archeologische resten gedocumenteerd kunnen worden.

Samenvatting onderzoek

De onderzoekslocaties liggen op de overgang van oude strandwallen naar lager gelegen gebieden. Op de strandwallen zijn in de omgeving resten aangetroffen die dateren uit de ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Bij het grondwerk kan de top van de strandwallen geraakt worden en er moet rekening gehouden worden met archeologische resten. Locatie 6 ligt bij een voormalige watermolen/gemaal en hier kunnen watergerelateerde vondsten aanwezig zijn. De locaties 29-1 en 29-2 doorsnijden mogelijk een oud dijktracé, de Sluisweg.

Het bevoegd gezag, gemeente Castricum, besluit hoe verder wordt omgegaan met het archeologisch erfgoed op basis van het bovenstaande advies.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aanleiding tot het hier beschreven archeologische bureauonderzoek zijn de plannen voor de verbetering van het watersysteem binnen de Groot Limmerpolder van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Door deze werkzaamheden worden mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Erfgoedwet is het onderzoeksgebied eerst onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van BRL 4000, protocollen 4002.¹

Tabel 1.1 Overzicht inzet tijd en personeel

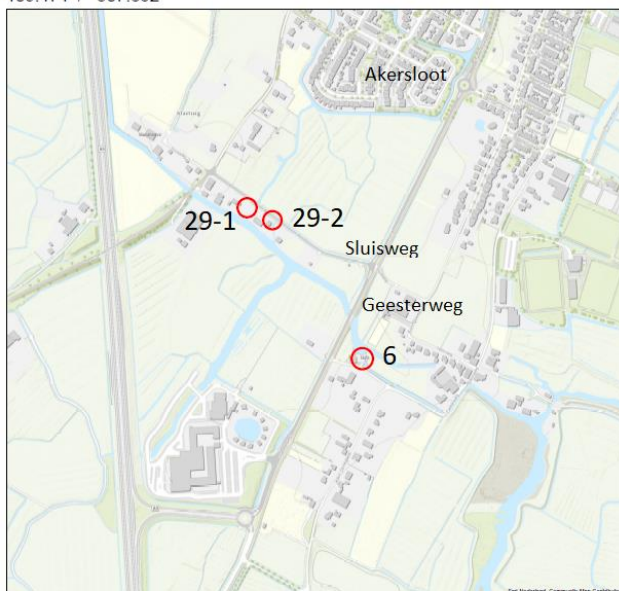
Onderdeel onderzoek	Naam	Actor status	Datum
Opstellen bureauonderzoek	G.J. de Roller	senior KNA-archeoloog	3-8-2021
Projectleiding	V. Muijskens		

1.2 Ligging van de onderzoekslocaties

Het onderzoeksgebied bestaat uit drie locaties: locatie 6, locatie 29-1 en locatie 29-2. Locatie 6 ligt bij de Geesterweg te Akersloot, de locaties 29-1 en 29-2 liggen aan de Sluisweg (zie afbeelding 1).

Locatie 6 is in gebruik als grasland en ligt bij de watergang 'Slikker Die'. De oppervlakte van de locatie 6 is circa 25 m². Locatie 29-1 en 29-2 zijn in gebruik als weg en wegberm. De oppervlakte van locatie 29-1 is circa 17 m² en van locatie 29-2 circa 11 m². De maaiveldhoogte bij locatie 6 is circa 0,5 m-NAP en bij de locaties 29 is deze circa 0,5 m-NAP.

109.474 / 507.862

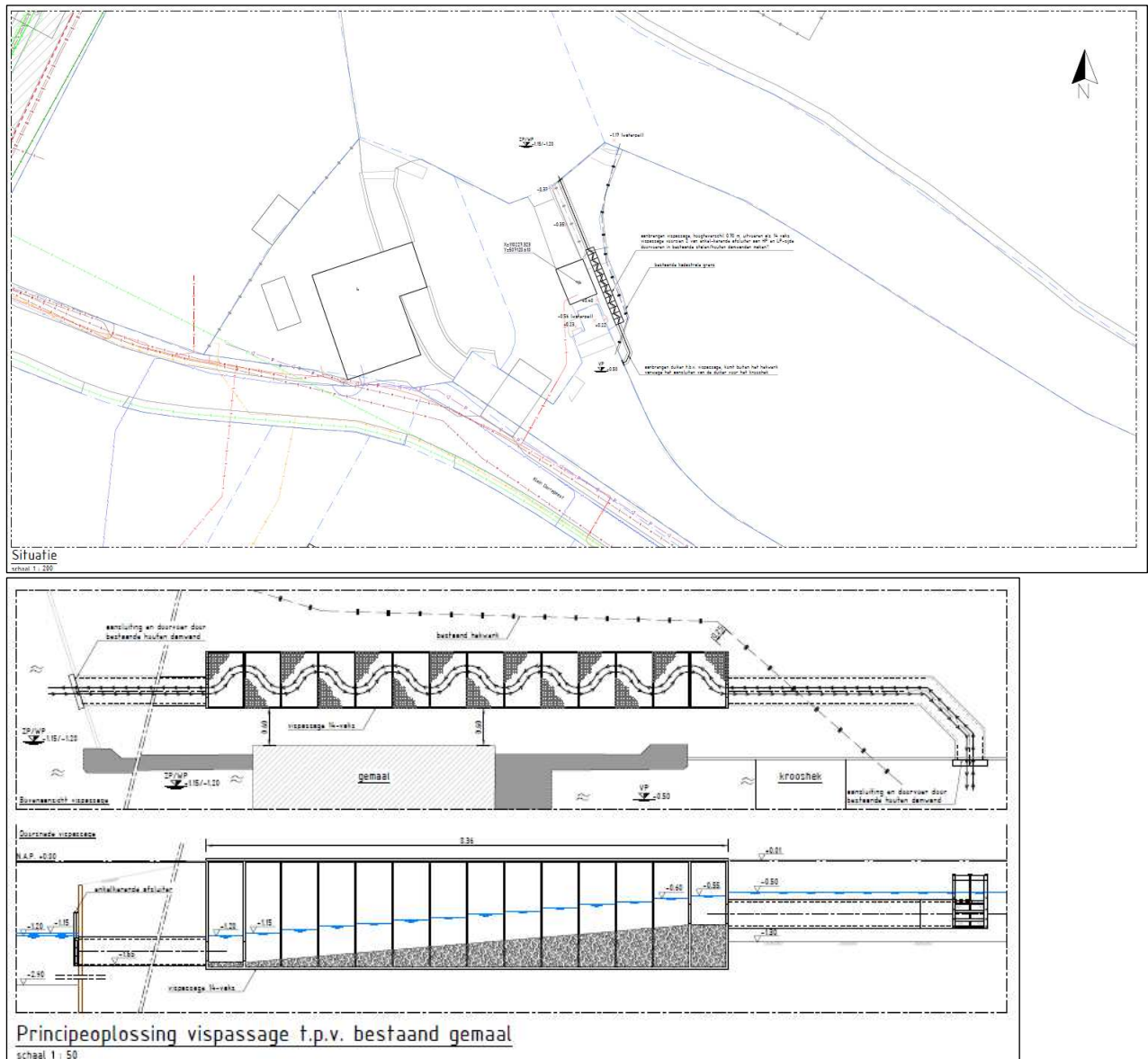
110.779 / 506.630

Afbeelding 1. Uitsnede van de topografische kaart waarop de onderzoekslocaties met een rode cirkel zijn aangegeven (bron: Topografische Dienst Nederland/ Esri Nederland & Community Maps Contributors)

¹ Inzage in de BRL 4000 zie <https://www.sikb.nl/archeologie/richtlijnen/brl-4000>

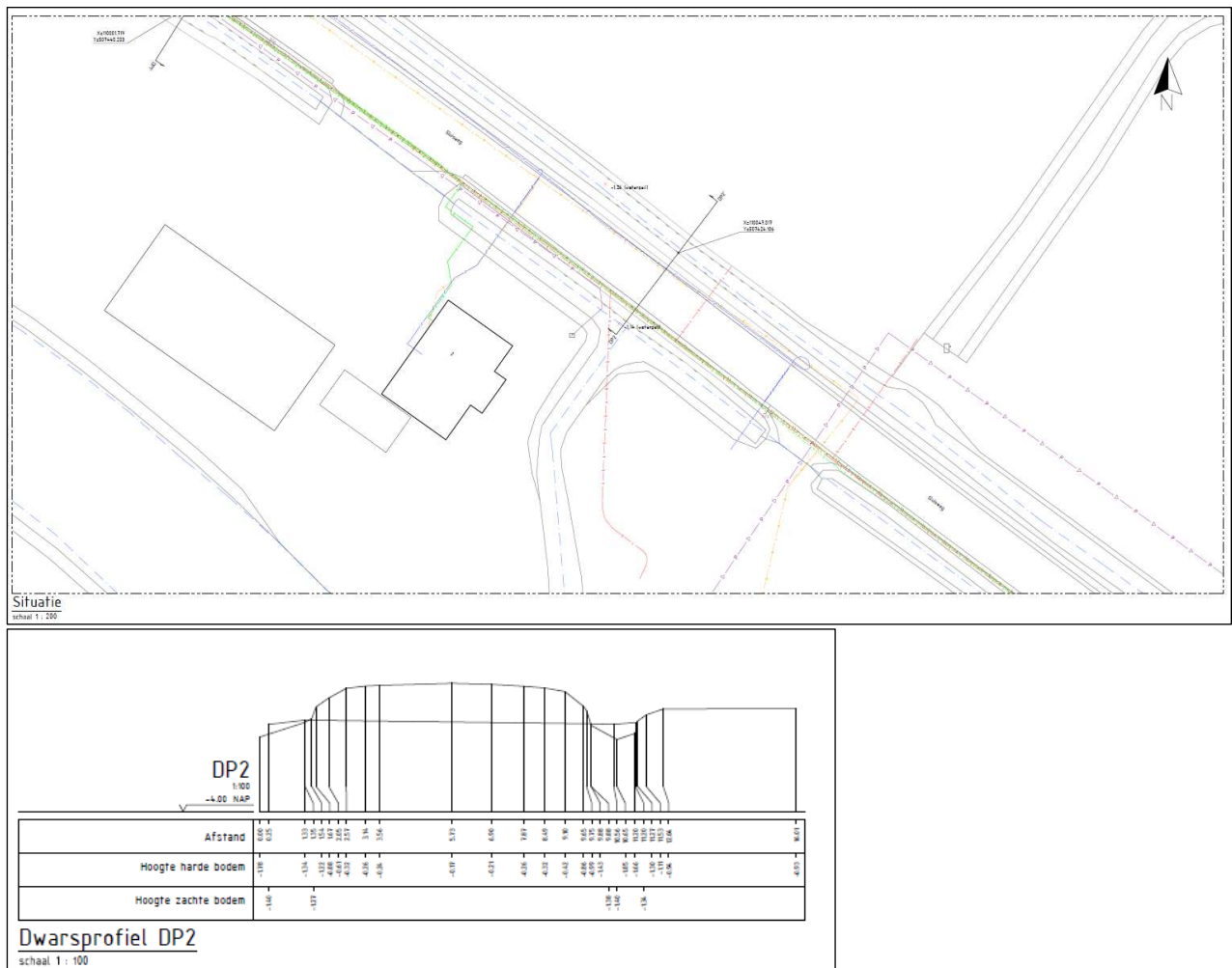
1.3 Ontwikkelingsplannen opdrachtgever

Bij locatie 6 wordt een vistrap aangelegd. De vistrap komt aan de oostkant van het bestaande gemaal te liggen. De vistrap bestaat uit een aanvoer- en afvoerduiker waartussen zich de eigenlijke vistrap bevindt (zie afbeelding 2). De lengte van het kunstwerk is circa 15 m, met een oppervlakte van circa 25 m² en een ontgravingsdiepte tussen de 1,5 m en 2 m-mv. Binnen het onderzoeksgebied liggen geen kabels en leidingen.

Afbeelding 2. Ingrepen op locatie 6 (bron: opdrachtgever)

Bij de locaties 29-1 en 29-2 worden duikers onder de Sluisweg aangebracht. Er zijn nog geen detailtekeningen van de duikers. De duikers zullen naar verwachting iets onder het waterniveau aangelegd worden, op een diepte van circa 1,4 m-NAP. Er wordt daarom van een ontgravingsbreedte van circa 1-1,4 m uitgegaan. In de bermen van de Sluisweg liggen diverse kabels en leidingen (zie afbeeldingen 3 en 4).

Afbeelding 4. Situatie locatie 29-2 (bron: opdrachtgever)

1.4 Objectgegevens

Tabel 1.2 Algemene gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Castricum
Plaats	Akersloot
Toponiem	Locatie 6: Geesterweg Locaties 29-1 en 29-2: Sluisweg
Centrum coördinaten	Locatie 6: 110.224 / 507.129 Locatie 29-1: 109.983 / 507.448 Locatie 29-2: 110.034 / 507.416
Oppervlakte onderzoeksgebied	Locatie 6: circa 15 m lengte, circa 15 m ² Locatie 29-1: circa 17 m lengte, circa 17 m ² Locatie 29-2: circa 11 m lengte, circa 11 m ²

1.5 Doel van het onderzoek

Het doel van dit bureauonderzoek is het opstellen van een specifiek archeologisch verwachtingsmodel voor het onderzoeksgebied.

1.6 Gemeentelijk beleid

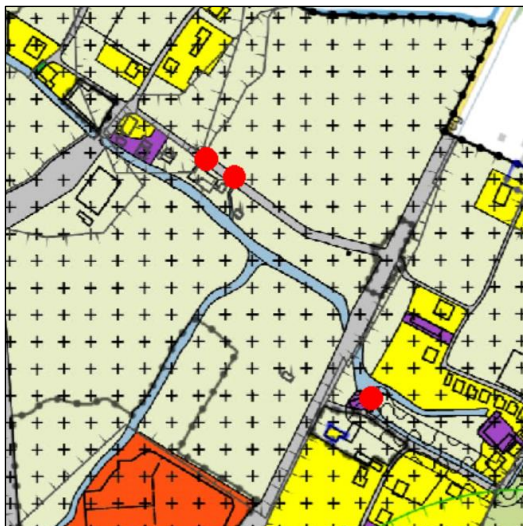
De onderzoeksgebieden liggen binnen het bestemmingsplan 'Buitengebied Castricum'.² Alle drie de locaties hebben een dubbelbestemming 'Waarde Archeologie 2' (zie afbeelding 5). Voor deze gebieden geldt: het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning op de in artikel 34.1 bedoelde gronden de volgende andere werken uit te voeren:

- a. het afgraven, woelen, menging, diepploegen, egaliseren en ontginnen en aanleggen van drainage;
- b. het ophogen van gronden met een pakket van 1 m of hoger;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen, baggeren of dempen van sloten, vijvers en andere watergangen;
- d. het verlagen of verhogen van het grondwaterpeil;
- e. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
- f. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verbandhoudende constructies, installaties of apparatuur.

Het bovengenoemde verbod is niet van toepassing, indien:

- a. de oppervlakte van het werk kleiner is dan 500 m² of de groundbewerking niet dieper is dan 0,4 m vanaf het maaiveld.

De diepte van de voorgenomen werkzaamheden overschrijdt de vrijstellingsgrens van 40 cm-mv. Op basis daarvan is een archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Afbeelding 5. Uitsnede van het bestemmingsplan 'Buitengebied Castricum' waarop de onderzoeksgebieden met een rode stip zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6. De dubbelbestemming 'Waarde Archeologie 2' is met plustekens aangegeven (bron: <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/>)

² Inzage beleid via <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/>

2 Het bureauonderzoek

2.1 De opzet van het onderzoek

Op basis van informatie over bekende archeologische, historische en aardkundige waarden, is de gespecificeerde, archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied opgesteld. Hierin is beschreven of er archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het onderzoeksgebied en wat de potentiële aard, datering en omvang hiervan is. Daarnaast is bekeken of en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden in het onderzoeksgebied een bedreiging vormen voor het verwachte bodemarchief. Indien er van bedreiging van het bodemarchief sprake is, is geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening kan worden gehouden. Voor inzage in de gehanteerde periode- en tijdsindeling wordt verwezen naar tabel 2.

Tabel 2.1. Vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (bron: Brandt et al. 1992)

Periode	Van	Tot
Oude steentijd of paleolithicum	-	8800 voor Chr.
Midden steentijd of mesolithicum	8800 voor Chr.	4900 voor Chr.
Nieuwe steentijd of neolithicum	5300 voor Chr.	2000 voor Chr.
Bronstijd	2000 voor Chr.	800 voor Chr.
IJzertijd	800 voor Chr.	12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr.	450 na Chr.
Vroege middeleeuwen	450 na Chr.	1050 na Chr.
Late middeleeuwen	1050 na Chr.	1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 na Chr.	heden

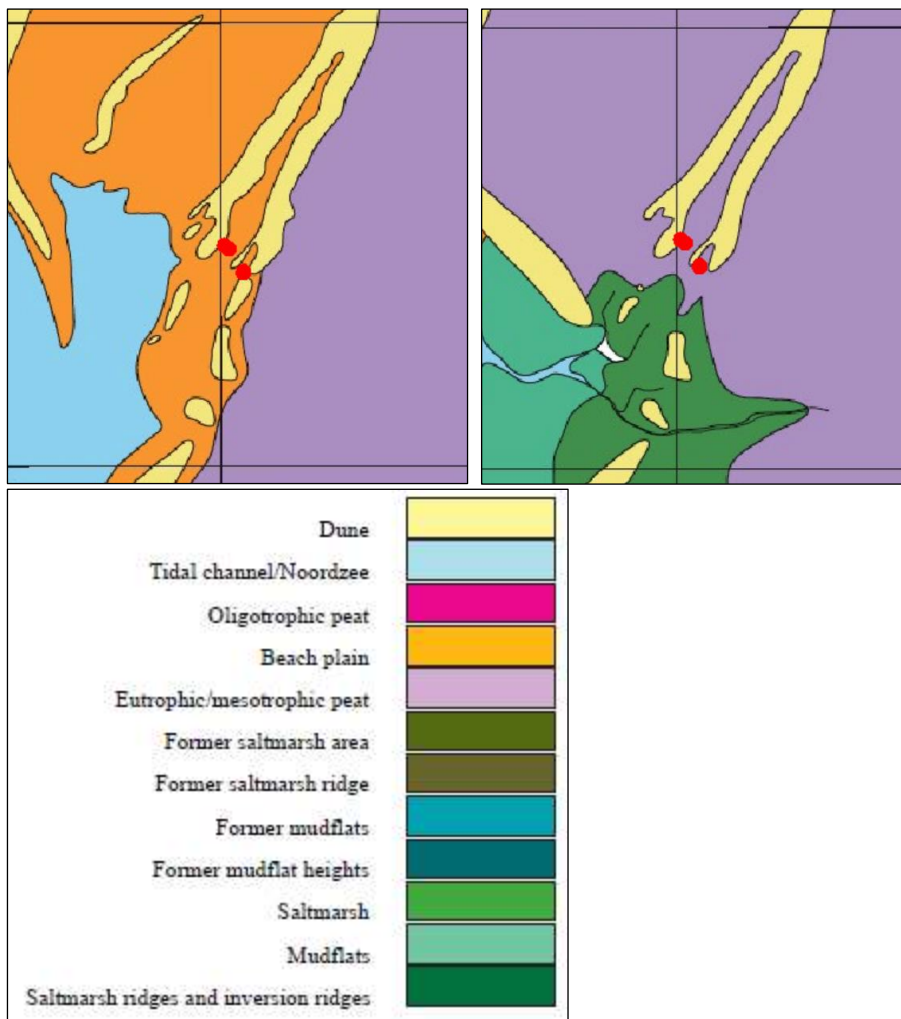
2.2 Huidige situatie

Locatie 6 bestaat uit grasland naast een gemaal. Hier liggen geen kabels of leidingen. De locaties 29 bestaan uit een weg met berm en bermsloten. In de bermen liggen kabels en leidingen.

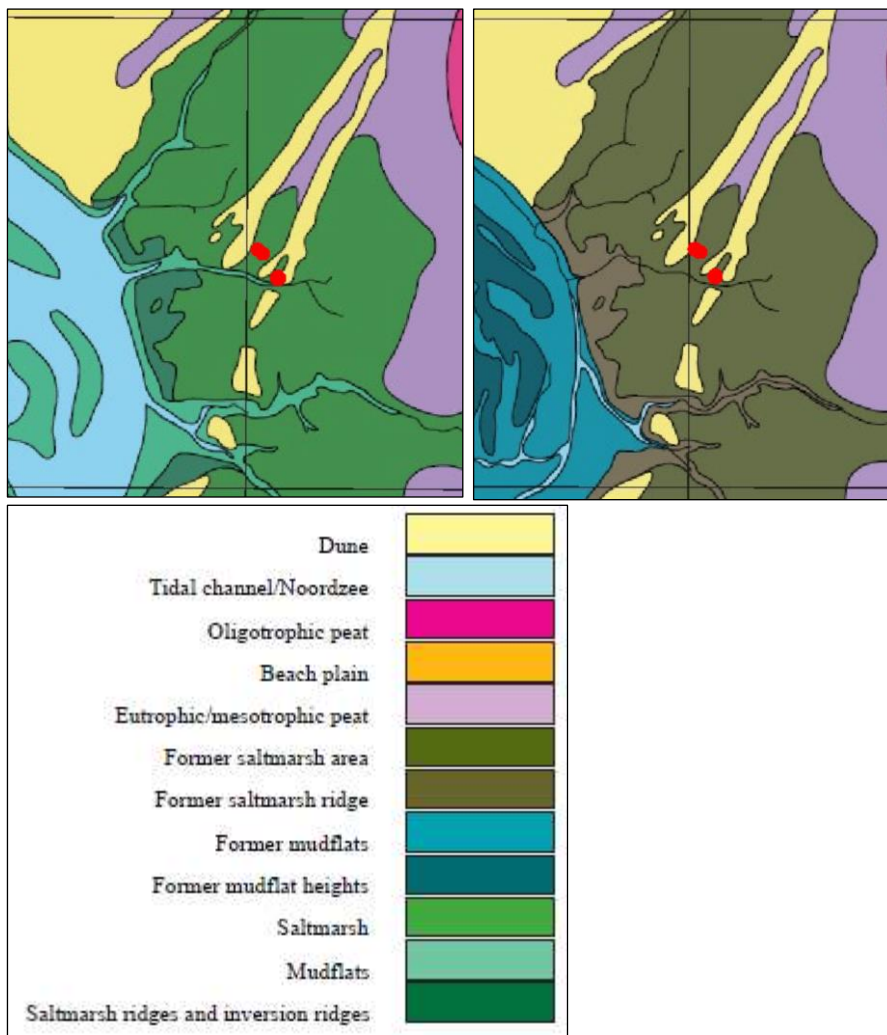
2.3 Aardwetenschappelijke situatie

De trefkans op archeologie wordt sterk bepaald door het type landschap. Er is altijd een relatie tussen de situering van archeologische vindplaatsen en de mogelijkheden die het landschap voor bewoning en gebruik bood, vaak samenhangend met specifieke landschapselementen. Deze relatie kan verschillen per archeologische periode en per complextype. Aan de hand van de geraadpleegde aardkundige gegevens kunnen uitspraken worden gedaan over de gebruiksmogelijkheden van het landschap door de mens in de verschillende archeologische perioden.

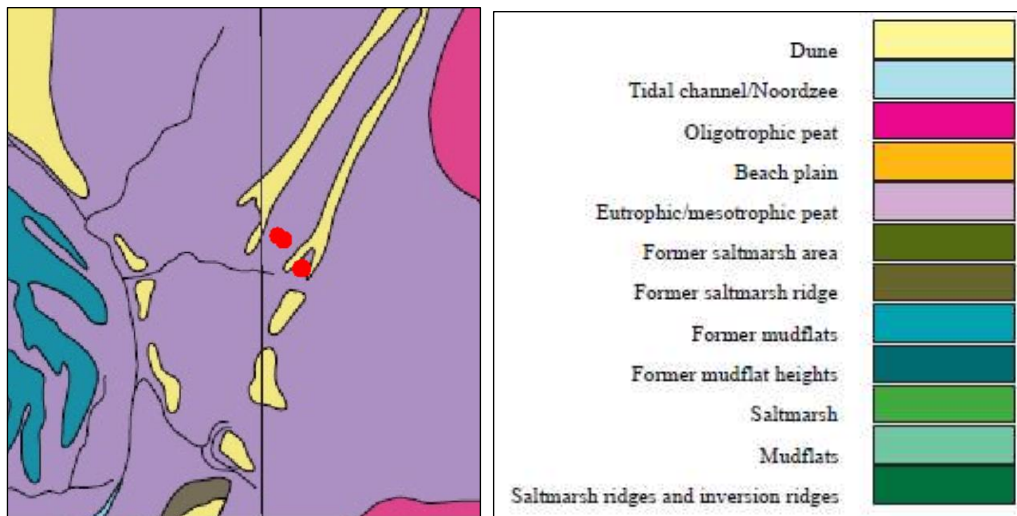
Rond 2500 v. Chr. liggen de drie onderzoeksgebieden net ten noorden van het Oer-IJ estuarium op een strandvlakte met strandwallen (Kok 2008; zie afbeelding 6, links). Rond 1500 v. Chr. is de strandvlakte bedekt met veen. De strandwallen steken nog boven het veen uit (zie afbeelding 6, rechts). Rond 500 v. Chr. komen de onderzoeksgebieden binnen een zoutwatermoeras te liggen. Bij locatie 6 is een kreek aanwezig (zie afbeelding 7, links). In het jaar nul is de verlanding van het Oer-IJ verder voortgeschreden. De onderzoeksgebieden liggen binnen een voormalig zoutwatermoeras. De strandwallen steken nog boven dit voormalige moeras uit (zie afbeelding 7, rechts). Rond het jaar 1000 is het voormalige moeras overgroeid met veen. De oude strandwallen steken nog boven dit veengebied uit (zie afbeelding 8).

Afbeelding 6. Links: uitsnede van de van de kaart met de situatie uit 2500 v. Chr. Rechts: de situatie in 1500 v. Chr. De onderzoeksgebieden zijn met rode stippen aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: Kok 2008)

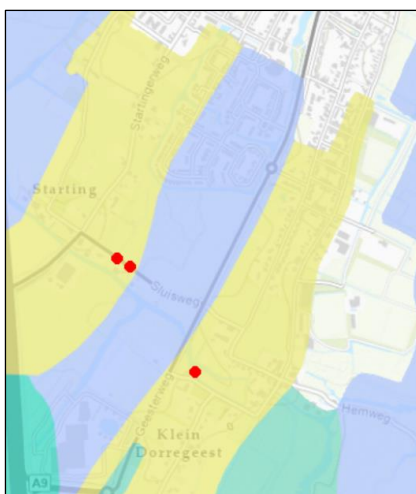

Afbeelding 7. Links: uitsnede van de kaart met de situatie rond 500 v. Chr. Rechts: de situatie rond het jaar nul. De onderzoeksgebieden zijn met rode stippen aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: Kok 2008)

Afbeelding 8. Uitsnede van de kaart met de situatie rond het jaar 1000. De onderzoeksgebieden zijn met roe stippen aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: Kok 2008)

De onderzoeksgebieden 29 liggen volgens de geomorfologische kaart op de overgang van de oude strandwallen naar een ontgonnen veenvlakte. Ten zuiden van de onderzoeksgebieden liggen getij-kreekbeddingen en de binnendelta van het voormalige Oer-IJ. Onderzoeksgebied 6 ligt op een oude strandwal (zie afbeelding 9).

Afbeelding 9. Uitsnede van de geomorfologische kaart waarop de onderzoeksgebieden met een rode stip zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6. Geel: strandwallen, zachtpaars: ontgonnen veenvlakte, groen: getij-kreekbeddingen, lichtgroen: binnendelta (bron: Esri Nederland & Community Maps Contributors)

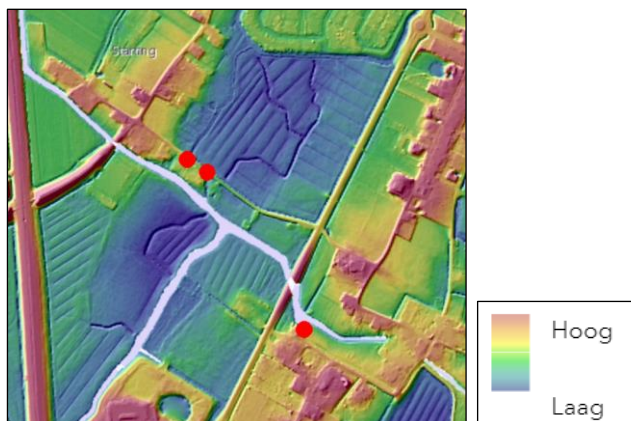
Uit de bodemkaart blijkt dat de bodem rond de onderzoeksgebieden sterk varieert. Ze bestaat uit zuidwest-noordoost gerichte stroken, evenwijdig aan de oude strandwallen (zie afbeelding 10). Onderzoeksgebied 6 ligt op de overgang van vaaggronden naar woudeerdgronden. Onderzoeksgebied 29-1 ligt op de overgang van zandige vlakvaaggronden naar drechtvaaggronden. Onderzoeksgebied 29-2 ligt binnen drechtvaaggronden. Vaaggronden zijn gronden zonder duidelijke profielontwikkeling.

Vlakvaaggronden zijn laaggelegen zandgronden met een weinig donkere bovengrond. Drechtvaaggronden bestaan uit klei-op-veengronden waarbij het kleidek tussen de 40 en 80 cm dik is. Ze komen voor op de overgang van klei naar veen. Woudeerdgronden zijn kleigronden met een hoog humusgehalte in de bovengrond zonder moerig te zijn. Deze humushoudende bovengrond is tussen de 30 en 50 cm dik (Koeslag 1970, Berendsen 2005).

Afbeelding 10. Uitsnede van de bodemkaart waarop de onderzoeksgebieden met een rode stip zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6. Geel: vaaggronden van zand, donkergroen: drechtvaaggronden, blauw: meerveengronden, paars en blauwpaars: moerige eerdgronden, groen: woudeerdgronden, bruin, donker- en lichtgroen: poldervaaggronden, donkerblauw veengronden, lichtblauw: moeras (bron: Esri Nederland & Community Maps Contributors)

Uit de kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland blijkt dat de onderzoekslocaties 29 op een hoger terreindeel binnen een door de strandwallen omgeven laagte liggen. Locatie 6 ligt op de overgang van de strandwal naar deze laagte (zie afbeelding 11). De hoogte van de weg waar de duikers bij locatie 29 onderdoor gaan is circa 0,1 m-NAP, terwijl het noordelijke gelegen land op circa 1 m-NAP ligt. Bij locatie 6 ligt het maaiveld tussen de 1 m en 0,3 m-NAP.

Afbeelding 11. Uitsnede van het Actueel Hoogtebestand Nederland waarop de onderzoeksgebieden met rode stippen zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6. (bron: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>)

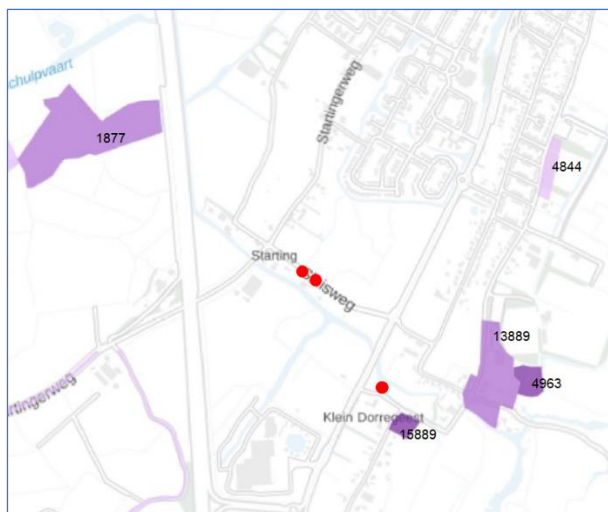
Door de ligging op de rand van de oude strandwallen zijn de onderzoeksgebieden aantrekkelijk geweest als vestigingsplaats voor de mens. Uit de hoogtekaart blijkt dat de Sluisweg hoger ligt en mogelijk een oud dijktracé is.

2.4 Bekende archeologische waarden

Op basis van de gegevens in Archis³, de landelijke database voor archeologie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, hebben binnen de onderzoeksgebieden nog geen archeologische onderzoeken plaatsgevonden. In de omgeving liggen een aantal terreinen die op de archeologische monumentenkaart zijn opgenomen (zie tabel 2.1 en afbeelding 12).

Tabel 2.1. Overzicht van de in de omgeving van het onderzoeksgebied aanwezige AMK-terreinen

1877	Dit is een terrein van hoge archeologische waarde met sporen van deels geërodeerde bewoningsresten uit de Romeinse tijd. Het gaat om nog zichtbare terpachtige verhogingen in een reliëfrijk terrein. De cultuurlaag bevindt zich ongeveer op 0.2 m beneden maaiveld, ingebed in zogenaamde Oude Duin- en Strandzanden en afgedekt door een kleiige bouwvoor. De archeologische resten leveren in wetenschappelijk opzicht een belangrijke bijdrage aan de bewoningsgeschiedenis van het gebied.
4844	Dit is een terrein van archeologische waarde met mogelijk sporen van bewoning. Het betreft hier een terrein waar zich een ophogingslaag bevindt met een dikte van ongeveer één meter. Het ophogingspakket bestaat uit kleiig materiaal met bovenin veel puin. Bij boringen is onderin dit pakket een randscherf van een kogelpot aangetroffen. Kennelijk gaat het om een oude bewoningsas, waarvan de kern uit de late middeleeuwen dateert.
4963	Dit is een terrein van zeer hoge archeologische waarde. Hier bevinden zich sporen van bewoning uit de Romeinse tijd, een cultuurlaag uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd. Onder de cultuurlaag uit de middeleeuwen bevindt zich het bewoningsniveau uit de Romeinse tijd.
13889	Dit is een terrein van hoge archeologische waarde en bestaat uit de historische kern van het gehucht Sluisbuurt bij Akersloot.
15864	Dit is een terrein van zeer hoge archeologische waarden. Hier zijn sporen van bewoning/beakkering uit het neolithicum aanwezig in de top van een overdekte strandwal. Tevens zijn hier vondsten gedaan van onder andere Wikkeldraadaardewerk (zie waarneming 49958).

Afbeelding 12. Uitsnede van de kaart met AMK-terreinen waarop de onderzoeksgebieden met rode stippen zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: <https://archis.cultureelerfgoed.nl/>)

Rond de onderzoeksgebieden hebben veel archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Tabel 2.2 geeft een overzicht van een selectie van de onderzoeksmeldingen rond de onderzoeksgebieden (zie afbeelding 13).

³ <https://archis.cultureelerfgoed.nl/>

Tabel 2.2. Onderzoeksmeldingen

2030201100	Onderzoek naar de effecten van grondwaterpeilverlaging voor de conservering van archeologisch waardevolle terreinen binnen de ruilverkavelingsgebieden Waterland-Oost en Limmen-Heiloo. Booronderzoek op terrein 3; Klein-Dorregest/Sluisbuurt (Exaltus en Soonius 1997).
2030364100	Uit dit bureauonderzoek blijkt dat de geestgronden al vanaf 200 v. Chr. bewoond zijn. In de late ijzertijd en Romeinse tijd zijn de hoge wadplaten en overslaggronden bewoond. In de middeleeuwen wordt het gebied onbewoonbaar door wateroverlast maar ontstaan ook de eerste bedijkingen. In de late middeleeuwen worden de geestgronden en veengronden bewoond maar deze bewoning zorgt ook voor versterking van oude archeologische sporen (Ravesloot & Perk 1987).
2031336100	Uit dit booronderzoek blijkt dat de bodem tot grote diepte verstoord is. Geen verder onderzoek aanbevolen (Soonius 1998).
2103118100	De relictten van de Klokbeercultuur die te Akersloot-Klein Dorregest zijn aangetroffen, zijn vermoedelijk nederzittingsresten en sporen van beakkering in de vorm van krassen van een primitieve ploeg (een eergetouw) (Müller <i>et al.</i> 2008).
2131760100, 2127216100	Uit dit booronderzoek blijkt dat er een vindplaats uit de ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig is. Er is een begeleiding op planaanpassing aanbevolen (De Kort 2006).
2156611100	Bij dit booronderzoek is een mogelijke vindplaats uit de ijzertijd aangetroffen, maar ook een oudere datering kan niet uitgesloten worden (Molenaar 2007).
2178871100	Van dit bureau- en booronderzoek zijn geen verdere gegevens bekend (Beek & Soonius 2008).
2182426100	Dit betreft een archeologisch bureauonderzoek dat is opgenomen in een cultuurhistorisch onderzoek. Hiervan is geen literatuur beschikbaar in Archis en het E-depot. ⁴
2406375100	Dit betreft een verkennend booronderzoek waarbij intacte bodemlagen zijn aangetroffen. Er is een proefsleuvenonderzoek aanbevolen (Vaars 2013).
2253041100	Dit betreft een archeologisch bureau- en booronderzoek. De conclusie is dat de bodemingrepen beperkt van diepte zijn waardoor er geen verder onderzoek noodzakelijk is (van Heeringen <i>et al.</i> 2009).
2264293100	Dit betreft een bureau-booronderzoek waarbij geen indicaties zijn aangetroffen voor een vindplaats. Het terrein is vrijgegeven (Sprangers & Jordanov 2009).
2266707100	Van dit bureauonderzoek met veldtoets zijn geen gegevens beschikbaar.
2292984100	Uit het booronderzoek blijkt dat de bodem tot grote diepte verstoord is. Er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk (Exaltus & Orbons 2010).
2289306100	Van dit archeologische bureauonderzoek zijn geen gegevens beschikbaar.
2293275100	Dit betreft een bureau-booronderzoek waaruit blijkt dat voor een deel van het tracé vervolgonderzoek noodzakelijk is (Timmers & De Rijk 2010).
2362327100	Bij dit booronderzoek is een vindplaats aangetroffen. Er is aanbevolen het terrein op te hogen (Feiken 2012).
2364977100	Van dit onderzoek zijn geen gegevens beschikbaar.
2371886100, 2372274100	Uit dit bureauonderzoek blijkt dat de Romeinse lagen niet worden bedreigd door de plannen maar de middeleeuwse vondstlagen wel. Er is een booronderzoek aanbevolen (Salomons 2012).
2432635100	Op basis van dit bureauonderzoek en verkennend booronderzoek worden geen archeologische vervolgmaatregelen geadviseerd. Dit advies is gebaseerd op de bodemopbouw en het ontbreken van archeologische indicatoren in de boringen (Kerkhoven 2014).
2469750100	Dit betreft een booronderzoek waaruit blijkt dat de verstoringsdiepte voor de geplande ingreep het archeologisch bodemarchief niet bedreigt (Vaars 2015)
3990193100	Naar aanleiding van het booronderzoek is geconcludeerd dat met uitzondering van de AMK-terreinen geen verder archeologisch onderzoek uitgevoerd hoeft te worden (Bex 2016).
4740309100	Dit betreft een bureauonderzoek waarvan geen literatuur beschikbaar is.
4856407100	Van dit booronderzoek is nog geen literatuur beschikbaar.
4952351100	Dit betreft een inventariserend waarderend booronderzoek met als resultaat dat geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is (Paré 2021).
5065646100	Van dit recent uitgevoerde onderzoek zijn nog geen gegevens bekend.

⁴ <https://easy.dans.knaw.nl/>

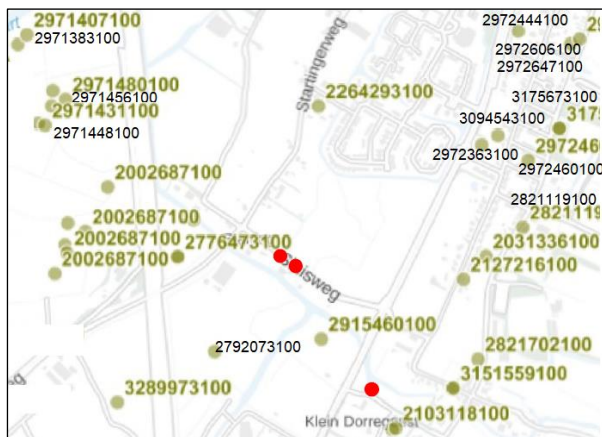

Afbeelding 13. Uitsnede van de kaart met onderzoeksmeldingen uit Archis 3 (gele vlakken) waarop de onderzoeksgebieden met rode stippen zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: <https://archis.cultureelerfgoed.nl/>)

Rond de onderzoeksgebieden zijn zeer veel vondstmeldingen in Archis opgenomen (zie afbeelding 14). Tabel 2.3 geeft een overzicht van deze vondstmeldingen. Van de oude vondstmeldingen is geen literatuur beschikbaar.

Tabel 2.3 Overzicht van de vondstlocaties rond de onderzoeksgebieden

2002687100	Betreffen vondsten van laat middeleeuws en nieuwe tijds aardewerk (Dijkstra & Schutte 1992).
2031336100	Betreft vondsten van aardewerk uit neolithicum, ijzertijd, late middeleeuwen en nieuwe tijd. Hoort bij onderzoeksmelding met hetzelfde nummer.
2127216100	Betreft de vondst van ijzertijd aardewerk. Hoort bij de onderzoeksmelding met hetzelfde nummer.
2264293100	Dit betreft de vondst van houtskool, aardewerk en bouwmetaal uit de nieuwe tijd. Hoort bij onderzoeksmelding met hetzelfde nummer.
2792073100	Dit betreft laat middeleeuws aardewerk dat in 1984 is gevonden.
2971407100	Dit betreft aardewerk uit de Romeinse tijd dat in 1985 is gevonden.
2971383100	Dit betreft laat middeleeuws kogelpot aardewerk dat in 1985 is gevonden.
2971431100, 2971448100, 2971456100, 2971480100	Dit betreft aardewerk uit de Romeinse tijd. Hoort bij onderzoeksmelding 2030364100.
2776473100	Dit betreft aardewerk uit de Romeinse tijd dat in 1978 is gevonden
2821702100	Betreft de vondsten van laat middeleeuws aardewerk en een cultuurlaag (Van Roon 1990, Woltering & Jager 1990).
282119100	Betreft laat middeleeuws aardewerk dat in 1992 is gevonden.
2972460100	Betreft kogelpotaardewerk dat is gevonden in 1982.
2972363100	Betreft aardewerk uit middeleeuwen en nieuwe tijd dat in 1986 is gevonden.
2972444100	Betreft laat middeleeuws aardewerk dat in 1986 is gevonden.
2972606100	Betreft de vondst van steengoed, gedaan in 1986.
2972647100	Betreft kogelpotaardewerk dat is gevonden in 1986.
3094543100	Betreft laat middeleeuws aardewerk dat in 1984 is gevonden.
3175673100	Betreft een oude niet gedateerde vondst van kogelpotaardewerk.
3289973100	Dit betreft detector vondsten van munten uit de ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Hiervan is geen literatuur beschikbaar.

Afbeelding 14. Uitsnede van de kaart met vondstmeldingen uit Archis 3. De onderzoeksgebieden zijn met rode stippen aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: <https://archis.cultureelerfgoed.nl/>)

2.5 Historische situatie en bouwhistorische waarden

Uit de nieuwe kaart van 't Baljuwschap van Kennemerland uit 1740 blijkt dat de locaties 29-1 en 29-2 in agrarisch gebied liggen en dat de Sluisweg toen aanwezig was (zie afbeelding 15, links). Dit kaartbeeld komt overeen met dat van de kadastrale minuut van 1811-1832. De nabij deze locaties aangegeven bebouwing ligt meer naar het noordwesten op de oude strandwal. Ter hoogte van locatie 6 is de 'Zuijer Limmormolen' aanwezig die aan het einde van een doodlopende weg ligt, de Dorgeesterweg (zie afbeelding 15, rechts). Het slotenpatroon komt deels nog overeen met de huidige situatie.

Afbeelding 15. Links: Uitsnede van de nieuwe kaart van het Baljuwschap van Kennemerland uit 1740. Rechts: kadastrale kaart 1811-1832. De onderzoekslocaties zijn met rode stippen zijn aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bronnen: NL-HlmNHA_1100_KNA006000047 en <https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>)

In 1900 is de situatie nog vrijwel hetzelfde als in 1811-1832. Op de kaart uit 1900 is op locatie 6 de molen vervangen door een stoomgemaal (zie afbeelding 16, links). Op de kaart uit 1950 is aangegeven dat het gemaal geëlektrificeerd is en dat men bezig is met de aanleg van de Geesterweg (zie afbeelding 16, rechts). Bij de Sluisweg is nu aangegeven dat deze weg verhoogd ligt, als een dijk.

Afbeelding 16. Links: uitsnede van de kaart uit 1900, rechts: de kaart uit 1950. De onderzoekslocaties zijn met rode stippen aangegeven. De noordelijke stippen zijn locatie 29-1 en 29-2, de zuidelijke stip betreft locatie 6 (bron: Esri Nederland, gemeentekaart)

Aan het eind van de jaren '60 van de vorige eeuw wordt de A9 aangelegd en het wegenpatroon wordt hiervoor aangepast. Dit heeft geen invloed op de onderzoekslocaties (zie afbeelding 17 links). In de jaren '90 van de vorige eeuw vindt er bebouwing plaats ter hoogte van de onderzoekslocaties 29-1 en 20-2 (zie afbeelding 17 rechts). Ook vindt er nieuwbouw plaats in het zuiden van Akersloot.

Afbeelding 17. Links: uitsnede van de kaart uit 1975 en rechts: de kaart uit 1998. De onderzoekslocaties zijn met rode stippen aangegeven (bron: Esri Nederland, gemeentekaart)

2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de onderzoekslocaties op de rand van oude strandwallen liggen waarop in de omgeving archeologische resten zijn aangetroffen uit de ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen.

Op locatie 6 is op alle beschikbare kaarten een watermolen/gemaal aangegeven. Het gemaal is nu in gebruik als museum en ten noorden van het gemaal is een nieuw gemaal aangebracht. De huidige vistrap komt weer ten noorden van het nieuwe gemaal te liggen. Het aanleggen van het nieuwe gemaal kan voor bodemverstoringen gezorgd hebben binnen onderzoekslocatie 6. Indien bij de aanleg van de vistrap de zandondergrond, van de strandwal wordt geraakt moet hier rekening gehouden worden met de aanwezigheid van archeologische resten uit de ijzertijd en Romeinse tijd. Daarnaast kunnen water gerelateerde vondsten aanwezig zijn die verband houden met de watermolen/het gemaal en de ligging aan de hoofdafwatering. Hierbij moet men denken aan oude dijken, beschoeiingen, resten van vaartuigen e.d.

Tussen de onderzoekslocaties 6 en 29-1 en 29-6 ligt een laaggelegen gebied, de 'Binnengeesterpolder', dat door de lage ligging niet aantrekkelijk was voor bewoning. De Sluisweg, waaraan de onderzoekslocaties 29-1 en 29-2 liggen, ligt hoog en is van oorsprong mogelijk een dijk. Deze weg is al op de kadastrale kaarten aanwezig. De bebouwing ten zuidwesten van de onderzoekslocaties 29-1 en 29-2 ligt op een oude strandwal. De bebouwing direct bij de onderzoekslocaties dateert uit de jaren '90 van de vorige eeuw. Deze percelen liggen op het Actueel Hoogtebestand Nederland hoger dan de omgeving. Mogelijk zijn deze percelen voorafgaand aan de bebouwing opgehoogd. Bij de locaties 29-1 en 29-2 moet rekening gehouden worden met resten van oude dijken die zich onder de Sluisweg bevinden en indien hier voor het aanbrenge van de duikers de top van de strandwallen wordt aangesneden kunnen hier ook archeologische resten uit de ijzertijd-Romeinse tijd verwacht worden.

3 Conclusie en advies

3.1 Conclusie

De onderzoekslocaties liggen op de rand van oude strandwallen. Binnen alle onderzoekslocaties kan bij grondwerk de top van de oude strandwallen aangesneden worden. Op deze strandwallen kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de ijzertijd en Romeinse tijd, mogelijk zijn ook archeologische resten uit de middeleeuwen aanwezig. Op de locaties 29-1 en 29-2 kunnen ook sporen van oude dijken, aanwezig zijn. Bij locatie 6 kunnen watergerelateerde resten aanwezig zijn zoals resten van beschoeiingen en vaartuigen.

3.2 Advies

MUG Ingenieursbureau b.v. adviseert om op alle drie de locaties een opgraving variant archeologische begeleiding toe te passen waarbij eventueel aanwezige archeologische resten gedocumenteerd kunnen worden.

Bij locatie 6 kunnen watergerelateerde resten aanwezig zijn die, omdat deze niet met een booronderzoek opgespoord kunnen worden is een opgraving variant begeleiding noodzakelijk. Onderzoek voorafgaand aan de ingrepen is op de locaties 29-1 en 29-2 niet mogelijk omdat deze binnen een wegtracé liggen.

Het bevoegd gezag, gemeente Castricum, besluit hoe verder wordt omgegaan met het archeologisch erfgoed op basis van het bovenstaande advies.

Literatuur en bronnen

Geraadpleegde literatuur:

- Beek, K.M. & C.M. Soonius, 2008. *Plangebied Koningsweg 32, gemeente Castricum*. Weesp (RAAP rapport N2537).
- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. Assen.
- Bex, J., 2016. *Archeologisch onderzoek kadverbetering Alkmaardermeer in de gemeente Castricum en Uitgeest. Inventariserend veldonderzoek door middel van boringen- verkennende fase*. Houten (Grontmij Archeologische Rapporten 1620).
- Brandt, R.W. et al. (red), 1992. *Archis, Archeologisch basisregister, versie 1.0*. Amersfoort.
- Dijkstra Y. & I.A. Schute. 1992. *Coupe Holland. Archeologisch onderzoek in het tracé van een 24-inch stikstofgasleiding Beverwijk-Oudelandertocht*. Ongepubliceerd onderzoeksrapport.
- Exaltus, R.P. & C.M. Soonius, 1997. *Bescherming antropogeen waardevolle terreinen t.b.v. de uitvoering Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden. Eindverslag deelproject Limmen-Heiloo, monitoring 1994-1996*. Weesp (RAAP rapport 188).
- Exaltus, R.P. & J. Orbons, 2010. *Koningsweg, Akersloot gemeente Castricum inventariserend veldonderzoek (IVO-O); karterend booronderzoek*. (ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 1076).
- Feiken, H., 2012. *Plangebied Hotel Akersloot – wellness center, gemeente Castricum; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*. Weesp (RAAP notitie 4172).
- Heeringen, R.M. van & E. Louwe, J. de Moor, K. Klerks, 2009. *Capaciteitsvergroting rijksweg A9 (Alkmaar-Uitgeest), pechhavens en aansluiting Heiloo. Een archeologische bureauonderzoek en verkennend inventariserend veldonderzoek ten behoeve van het Milieu Effect Rapport (MER)*. Amersfoort (V679).
- Kerkhoven, A.A., 2014. *Uitbreiding Van der Valk Hotel Akersloot, gemeente Castricum (Noord-Holland). Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; verkennende fase)*. Utrecht (Transect rapport 386).
- Koeslag, G.J. de, 1970. *Bodem en bemesting, cursus bodemkunde*. Wageningen.
- Kok, M.S.M., 2008. *The homecoming of religious practice: an analysis of offering sites in the wet low-lying pars of the landscape in the Oer-IJ area (2500 BC-AD 450)*. Amsterdam, thesis.
- Kort, J.W. de, 2006. *Plangebied Koningsweg 119A te Akersloot, gemeente Castricum; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. Weesp (RAAP notitie 1799).
- Molenaar, S., 2007. *Plangebied kwekerij / Startingerweg te Akersloot*. Weesp (RAAP-rapport N-2416).
- Müller, A. & G. van Bergeijk, E. Drenth, P.C. Vos. 2008. Akersloot-Klein Dorregeest, een vindplaats van de Klokbekercultuur in de gemeente Castricum, provincie Noord-Holland. *ROB Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 159.
- Paré, C. & L. Ouwkerk, 2021. *Archeologisch onderzoek Startingerweg, gemeente Castricum, Inventariserend veldonderzoek door middel van boringen*. De Bilt (SWECO Archeologische Rapporten 2418, 1468-4813).
- Ravesloot, C. & F.A. Perk, 1989. Ruilverkaveling Limmen-Heiloo: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Weesp (RAAP-rapport 9).
- Roon, C.J. van. 1990. Laat middeleeuws aardewerk te Akersloot. *AWN Grondspoor* 96. pp. 10-12.
- Salomons. K.T., 2012. *Archeologisch bureauonderzoek met aanvullende boringen Oosterveld (Schoonwatervallei), gemeente Castricum*. Zaandijk (Hollandia reeks nr. 426).
- Soonius, C.M. 1998. *Gemeente Akersloot, plangebied Koningsweg; een archeologisch onderzoek*. Weesp (RAAP rapport 347).
- Spangers, J. & M. Jordanov, 2009. *Startingerweg 33-3a te Akersloot gemeente Castricum*. Weesp (RAAP rapport 3312).
- Timmers, A. & P.T.A. de Rijk, 2010. Archeologisch onderzoek Doorgaande Fietsverbinding Castricum en Akersloot-fase 2 (gemeente Castricum). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen. Capelle aan den IJssel (A10-056-I).
- Vaars, J.P.L. 2013. *Verkennend booronderzoek aan de Startingerweg te Akersloot, gemeente Castricum*. Zaandam (Argo 33).
- Vaars, J.P.L., 2015. *Verkennend archeologisch booronderzoek aan de Startingerweg te Akersloot, gemeente Castricum*. Zaandam (Argo 62).

- Vossen, I.M.J. & M. Arkema, 2012. *Bureauonderzoek kadeverbeteringen Alkmaardermeer II, gemeente Castricum*. Heerenveen (Archeologische rapporten Oranjewoud 2012/51).
- Woltering P.J. & S.W. Jager, 1991. Archeologische kroniek van Noord-Holland over 1990: Akersloot. *Holland regionaal historisch tijdschrift* 23/6 p. 296.

Geraadpleegde bronnen:

- Esri Nederland & Community Maps Contributors;
- gegevens opdrachtgever;
- <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/>;
- <http://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>;
- Archis 3: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>;
- <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>;
- NL-HlMnHA_1100_KNA006000047.

MUG Ingenieursbureau b.v.

Zernikelaan 8
9351 VA Leek
Postbus 136
9350 AC Leek

0594 55 24 20
info@mug.nl
www.mug.nl

PRAKTISCHE DENKERS

over infra, geo, archeo en milieu